

te ale învățătorului nostru. Pune pe cărbuni puțină tămie, și altulu nu departe de tine, fără să te vedă, îți va spune că-i mirósă. Cum?—Cine i-a dussu pêne la nasu, acele mici părțicele de tămie?—Cine póte fi altulu, de câtu totu aerulu; căci dacă ai fi astupatu fórte bine ușa și fere-  
stele, elu nu aru fi simțitu mirosulu tămiei. Așa dar', fără aeru, n'amu fi pututu simți plăcutulu parfumu alu floriloru, nici scîrbosulu mirosu alu lucruriloru necurate.

Aerulu de pe șessuri și din văi, este mai desu de câtu celu de pe déluri séu de pe munți. Aerulu de-afară se încăldește prin căldura sórelui, ér' celu din casă, prin focu. Când lipsesce căldura, elu se răcesce. Fără aeru, lemnele nu ardu și foculu se stinge. Apa ferbe mai degrabă, când aerulu este caldu; și ferbe cu greu, când este rece. Bunu și fără prețu este aerulu! Da; însă fie-care bunu are și rēlu seu! Aerulu, când se mișcă încetișoru, se numesce *zefiru*; ér' când se mișcă tare, se numesce *vēntu*; și când se mișcă fórte tare, i đicemu *furtună*. Zefirulu mișcă florile și le face a trămite parfumu loru, pêne la noi; vēntulu mișcă apele în valuri și le împrosctéză; elu mișcă și corăbiile pe mări; elu în fine, desface mugurulu copaciloru în frunđe. A! aerulu începe a se mișca fórte tare; étă furtuna; Ceriulu se face negru; este întunerecu; paserile fugu spăimântate la cuiburile loru; animalele țipă și se ascundu; ómenii închidu iute ușele și ferestele. Singuri pomii și florile, nu potu să s'ascundă. Vai! se aude unu trăsnetu grozavu! Ce este!—Furtuna rupe pomii și-i aruncă la pământu. Ce vedu! casa vecinului nu mai are acoperemētū. Așa: furtuna smulge acoperemintele cele slabe și le aruncă câtu colb. Dumneđeule! ce vor fi făcēndu acum corăbiile în miđloculu mării?—Cum s'oru fi luptāndu bieții ómeni, să scăpe de mórte pe vr'o scāndură! Dumneđeule! opresce furia aerului; —Etă aerulu celu liniscitu și plăcutu de adiniórea, câtu este de spăimântătoru acum!—

---

**11. Orezulu.** Orezulu crește în țerele cele calde. Elu sémēnă la grăunțe cu orđulu; numai atāta, că grăunțele de orezu, suntu albe. Orezulu este multu mai bunu și mai sățiosu de câtu orđulu. Paiulu séu hlujulu de orezu, crește aprópe la doi coți de înaltu, și grosu ca o pēnă de găscă. Paiulu orezului, face în vērfu unu spicu, ca și ovēsulu. Când este anulu bunu, orezulu se sémēnă și seceră de doē și trei ori unulu după altulu. Neguțitorii aducu acestu felu de pāne la noi, pe care o vēndu repede și c'unu prețu destulu de bunu.

---

**12. Maslinalu séu olivulu.**—Acesti pomi, potu trăi și rodi numai în țerele călduróse. Maslinii crescú înnaltu și cu ramurile reschirate, ca și răchițele de la noi. Frunđele masliniloru, nu se vesteđescu și nu cadu, pêne ce nu crescú altele, ca și la brađi. Maslinii suntu în rodire totu-de-a-una: căci n'apucă a se trece flórea, și altele esu; n'apucă a se cóce unu rēndu de fructe, și altele vinu după ele. Maslinii, de la plāntarea loru, trebuie să trecă 15 ani, pêne să facă róde. Ómenii de acolo, după ce culegu maslinele, o parte din ele muréză în vase: ca să fie bune de māncatu; ér' o parte, punu la téscu, ca să scótă din ele untulu-de-lemn. Așa dar, atātu maslinele, câtu și untulu-de-lemn, se aducu la noi din țerele călduróse.—

---